

Kulturmiljöenheten
Olle Lind
Direktr. 023-814 21
Fax nr. 023-812 28
olle.lind@w.lst.se

BESLUT

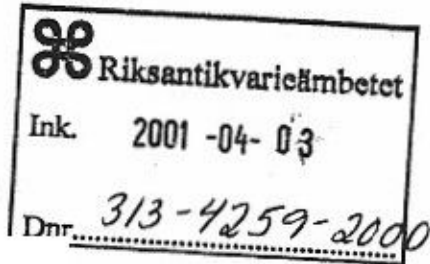
L 1770

1(4)

221- 8747-96

2001-03-26

Rek + mb

H 042 (Recreation o. turism)
A 214 (Fritidshus, sommarstuga)

Byggnadsminnesförklaring av Solgården, Sjurberg 5: 2, 5:9, 15:5 och 18:5,
Rättviks socken och kommun.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT
(2 bilagor)

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 3 kap 1 § (1988:950) lagen
om kulturminnen att förklara Solgården, Sjurberg 5: 2, 5:9, 15:5 och 18:5,
Rättviks socken och kommun för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt samma lag och kapitel 2 § följande
skyddsföreskrifter:

Skyddsområdet omfattar fastigheterna Sjurberg 5:2, 5:9, 15:5 och 18:5 enligt
situationsplan. Skyddsföreskrifterna omfattar de byggnader som markerats
med nummer på situationsplanen: Huvudbyggnaden (1), Tjänstefolksstuga (2),
Bykhus (3), Vedskjul (4), Bibliotekshus (5), Härbre (6) Härbre (f d ateljé) (7)
och hönshus (8).

1. Byggnaderna markerade 1 - 8 får inte rivas, flyttas, byggas om eller på
annat sätt förändras till sin exteriör.
2. I byggnadernas inre får inte ingrepp göras i stomme eller ursprunglig
rumsindelning.
3. I byggnaderna 1-3 och 5 får inte göras ingrepp i eller ändring av äldre fast
inredning såsom dörrar, fönster, lister, paneler, golv, tak, spisar och
kakelugnar.
4. Byggnaderna skall underhållas så att den inte förfaller. Vård och
underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska
värdet inte minskar.

20.01.01 - 21.01.01 beslöt MB
Kopier till BM-registratör
och Ur
A-L

5. Det område kring byggnaderna som på situationsplanen avgränsas med röd linje skall hållas i ett sådant skick att byggnadsminnets karaktär inte förvanskas. Nybyggnader får inte ske inom detta område.

Samråd skall ske med länsstyrelsen i frågor som rör underhåll och vård av byggnader och område.

Om särskilda skäl föreligger för att ändra byggnadsminnet i strid mot skyddsföreskrifterna får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML lämna tillstånd till sådana förändringar.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Frågan om byggnadsminnesförklaring väcktes 1996-08-19 av länsstyrelsen efter samråd med ägaren Elisabeth Palmstierna.

Solgården är en sommarbostad av timmer i Sjurberg, beläget strax nordväst om Rättviks samhälle. Anläggningen ligger högt beläget på sluttningarna ner mot Siljan. Huvudbyggnaden omges av flera mindre timrade stugor och uthus. På Solgårdens norra sida går landsvägen. På östra och västra sidan av tomten ligger timrade sommarhus. Väster om Solgården ligger Tånggården - Isak Gustaf Claessons sommarviste (byggnadsminne 1986).

Solgården uppfördes 1897 av konstnärinnan Emma Sparre (f. Munktell) efter ritning av Carl Gustaf Améen. Anläggningen var en av de första sommarbostäderna som uppfördes i Sjurberg. Området blev intressant som turistort i samband med att järnvägen till Mora nådde fram till Rättvik 1890. På de natursköna södersluttningarna mot Siljan växte årtiondena efter sekelskiftet 1900 fram en turistort av högreståndskaraktär med ett 20-tal timrade sommarvillor i dalaromantisk stil och två hotell.

Uppförandet av Solgården skall ses i ljuset av nationalromantikens föreställningar om Dalarna som något av ett ideallandskap, präglad av en ursprunglig, av den moderna tiden opåverkad allmogekultur. Solgården byggdes i en slags romantiserad timmerarkitektur med fornnordiska inslag såsom drakhuvuden. Timmermän från trakten byggde huset. Till Solgården flyttades också fem äldre timmerhus som byggdes om till ateljé, pigkammare m.m.

Solgården besöktes under Emmas Sparres tid av en rad prominenta gäster från kungahus och kulturelit såsom änkedrottning Margherita av Italien, Selma Lagerlöf och Anders Zorn. Granne med Solgården ligger Tånggården som började byggas 1895 och blev arkitekten Isak Gustaf Claessons sommarhem .

Efter Emma Sparres död 1913 köptes Solgården av Erik Palmstierna, svensk minister i London. Solgården ärvdes senare av dennes son Carl Fredrik

2001-03-26

Palmstierna, handsekreterare åt kung Gustaf VI Adolf. Nuvarande ägare är Carl Fredrik Palmstiernas änka Elisabeth Palmstierna.

Huvudbyggnaden uppfördes 1897 efter ritningar av C. G. Améen och tillbyggdes 1904 och 1926. Byggnaden är uppförd i 1 ½ våning i rödfärgat rundtimmer i dalaromantisk stil. Huset har en fri gruppering av byggnadsvolymen med flera takfall, balkong och svalgång m m för att uppnå en pittoresk helhetsverkan. Tre höga vitkalkade skorstenar skjuter upp från taket. Fönstren är små med blyspröjsade rutor. Snidade detaljer av drakhuvuden, ugglor m m understryker den fornnordiska karaktären

Interiören domineras av en storstuga i hela husets höjd. Rummet är utformat i fornnordisk stil med väggar av obehandlat rundtimmer, väggfasta bänkar och snidade drakhuvuden. I huvudbyggnaden finns i övrigt sovrum och köksavdelning.

Utöver huvudbyggnaden ingår åtta ytterligare byggnader i anläggningen: tjänstefolksstuga, bykhus, vedbod, biblioteksbyggnad, 2 härbren, hönshus och jordkällare.

Av särskilt intresse är tjänstefolksbyggnaden, bibliotekshuset och de båda härbrena som är äldre timmerbyggnader som flyttades till platsen och delvis byggts om till ny användning. Bibliotekshuset innehåller en välbevarad inredning ritad av I G Claesson.

Kring huvudbyggnaden och östra delen av fastigheten breder en trädgård ut sig med gräsmattor, grusgångar och rabatter. Växligheten består bl a av stora björkar och syrenbuskar. På slutningen mot Siljan övergår trädgården till ängskaraktär och lövskog. Tomten omges i öster, väster och norr av en traditionell trädgårdsgård.

MOTIVERING TILL LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Solgården utgör ett välbevarat och arkitektoniskt helgjutet exempel på en anläggning i dalapräglad nationalromantik såväl utvändigt som invändigt. Den speglar väl det ökade intresset för Dalarnas allmogekultur vid sekelskiftet 1900 och utvecklingen av högrestandsturismen

Tillsammans med de olika återanvända och ombyggda kringbyggnaderna representerar Solgården en vidareutveckling av den traditionella timmerbyggnadskonsten i Dalarna - uppförd med stor hantverksmässig skicklighet av lokala timmermän.

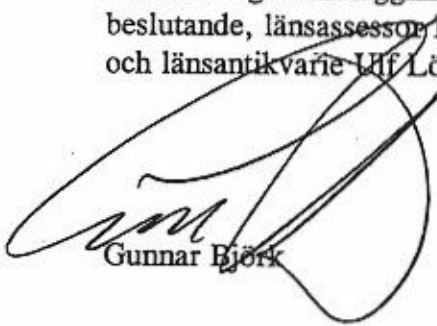
Solgården ingår också som en viktig del i den sammanhängande miljön av nationalromantiska sommarhus i Sjurberg.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten enligt bilaga 1.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit Gunnar Björk, beslutande, länsassessor Kerstin Cederberg, länsarkitekt Lars G Ingelström och länsantikvarie Ulf Löfwall föredragande.

Gunnar Björk

Ulf Löfwall

Bilagor:

Hur man överklagar
Situationsplan

Kopia till:

Rikantikvarieämbetet med situationsplan
Dalarnas museum
Byggnadsnämnden i Rättviks kommun
Kulturnämnden i Rättviks kommun
Planenheten

